

ТЕХНОЛОГИЧНОТО ОБУЧЕНИЕ НА ПОДРАСТВАЩИТЕ ОТ 3 ДО 11 г. В БЪЛГАРИЯ. ИНТЕРПРЕТАТИВНА ЛЕКЦИЯ ЗА СТУДЕНТИ- МАГИСТРИ ОТ КАЗАХСТАНСКИ НАЦИОНАЛЕН ПЕДАГОГИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ – АБАЙ

*Радка Гайдова
Катя Симеонова*

По проект за международен обмен между висши училища от България и Казахстан, Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий“ и Казахстански национален педагогически университет „Абай“, през декември, 2010 г. се осъществи обучение на група студенти-магистри от КНПУ „Абай“. По-голяма част от тях притежават образователна степен по педагогически специалности, като: Предучилищна педагогика, Педагогика и методика на началното обучение, Дефектология, а другите – по Икономика и право. Придобитата от тях професионална квалификация и интереси са насочили избора на тематика на дискусиите и обучението в университета, като: Предучилищното, началното и училищното обучение; Специалното обучение на деца с ограничени възможности; Иновационни технологии; Работа в библиотека, Държавна нормативно-правна и програмна организация на образованието в България; Психолого-педагогическа работа с родители и др. Лекциите бяха изнесени от преподаватели от Педагогическият факултет.

Иновационните технологии са сила, движеща личностното и общественото развитие. Техническите и образователните технологии са част от тях. Те имат водещо значение за развитието на подрастващите във всеки образователен етап.

По проблемите на технологичното обучение в предучилищна и начална училищна възраст при здрави и с ограничени възможности в развитието деца, студентите изслушаха широкоспектърна лекция, интерпретираща актуални аспекти на технологичното обучение на подрастващите от 3 до 11 г. в България. Тематиката съдържателно обхваща два възрастови периода – предучилищен (3–7 г.) и начален училищен (7–11 г.). Лекцията за предучилищна възраст се представи от доц. д-р Радка Гайдова, а за началното училище от гл. ас. д-р Катя Симеонова.

Изнесената от доц. д-р Радка Гайдова лекция на руски език проектира целостта на съдържанието по темата на лекцията върху няколко основни опори.

По първата опора се направи ретроспективен преглед по проблема за технологична подготовка на предучилищниците за времето от създаването на Първата детска градина в България (1882 г.) до 2010 г., годината в която се отбелязва 128-та година на предучилищното възпитание в България. Целта беше студентите да придобият впечатления за утвърдените във времето традиции за обучението по техника и технологии, значими за адаптирането на детето към технологичната среда в настоящето и бъдещето. Особено внимание се отдели на приносите на руската дошколна практика за разработването на Първата българска програма (1962 г.), както и за развитието и утвърждаването на предучилищното възпитание и образование у нас в периода до 70-те години на XX в., в който програмата е действаща.

Като следващата опора пред студентите бяха разяснени съвременни образователни акценти на технологичната подготовка на предучилищниците през периода на извършващите се демократични промени от началото на 90-те години на XX в. досега в България. Посочиха се изпълнени значими задачи, помогнали осъществяване на реформа в предучилищното образование, като: обединяване на научният потенциал от сферата на предучилищното образование за провеждане на реформата: разработване на идеи, проекти, документация по проекта на реформата за синхронизиране с европейските практики; създаване на нова Програма за подготвителна група в детската градина, 2003 г., отговаряща на новите потребности на развитието на детето и обществото; въвеждане през 2004г. на задължителна предучилищната подготовка за 6–7-годишните деца преди постъпване в I клас, към която през 2010г. бяха включени и 5–6-годишните деца; разработване за практиката на различни програмни и дидактични системи и учебни помагала, което осигури свобода на избора от учителя.

Технологичното обучение за деца от предучилищна възраст в България се осъществява чрез образователно направление – Конструктивно-технически дейности, за които има разработени около десет комплекта учебни помагала. Всеки комплект е част от определена програма или дидактична система.

Беше представена дидактична система “Моливко” за предучилищна подготовка, част от която е системата по конструктивно-технически

и битови дейности, която носи стимулиращото децата заглавие „Мога да направя сам...”. Тя е комплект от четири книжки за деца от всяка възрастова група за обучение по техника и технологии и съответно Книга за учителя. Книжките за децата съдържат образци и материали, които обезпечават тяхната практическа конструкторска дейност. Помагалата от комплекта „Мога да направя сам...”, чиито автор е лекторът, се прилагат в образователната и възпитателната практики в много детски градини в страната.

На нарочно организирана среща с екипа на издателство „Слово”, гр. В. Търново, беше презентирана дидактична система “Моливко” за предучилищна подготовка на деца от 3 до 7-годишна възраст, и поспециално учебния комплект-помагала по конструктивно-технически дейности „Мога да направя сам...”.

В непринудена обстановка и приятелска среда студентите с интерес изслушаха редактора на дидактична система “Моливко”, г-жа Татяна Вишовградска, за идеите и работата на екипа. Студентите с удоволствие разглеждаха книжките, задаваха тематични и професионални въпроси. Те придобиха реални представи за усилията на специалистите: преподаватели, издатели, учители и др. да адаптират и систематизират актуално образователно съдържание за технико-технологичната подготовка на предучилищниците, съответстваща на потребностите на децата във времето на демократичното развитие на обществото в България.

Пред студентите бяха представени идеи за приложението на актуални технически средства, предимно играчки, придаващи актуалност в усвояването и практикуването на т.н. „високи” технологии (терминът „високи технологии”, не се използва в буквален смисъл, Wikipedia) в образователните стратегии по техника и технологии за деца от предучилищна възраст. Напр.: известните технологии Lego (Dacta, Fisher, Atco,... и др.); електронизирани играчки със звукови, сигнални и др. ефекти; преобразуващи играчки (transformer); дистанционно управляеми технически средства (helli racers, helli mission), ...; технологии за управление по проектиран екран, т.н. пилотска кабина (cockpit),...; сензорно управляеми играчки; технологии за управление с лазерен лъч (zero gravity lazer),...; образователни и занимателни игри в мрежа за деца (children laptop, tablet) и др.

Чрез третата опора се представиха възможностите за практикуване на конструирането като ерготерапия. Идеята, заложена във формулировката „конструирането като „ерготерапия”, ”съдържа разбиране за “лечение (лат. therapia) чрез работа (гр. ergon)”, (работа за обработване

на материали). Разкриха се терапевтично-физиологичните функции на конструирането като дейност с лечебно въздействие, която може да помага на деца с увреждания като: възстановява двигателната дейност на определени органи или цялото тяло; отстранява частична или цялостна увреда; повишава фината чувствителност и усещания на ръцете и други органи; предлага типични технически действия с регенеративно и координативно въздействие върху анатомични движения, които могат да бъдат тренирани и така да помагат на детето да възстановява здравето си.

Изтъкна се практическото лечебно въздействие на игри с типични конструкторски средства, като: предметни игри; строителни игри; конструктивни игри с конструктори; редене на пъзели; изработване на предмети от различни материали и кутии и др.

Накрая с радост бяха споделени днешните постижения, както и бъдещите предизвикателства на технологичната подготовка на децата в предучилищна възраст. Те помогнаха да бъде осъществено непринудено споделяне на мнения, опит, намерения; да бъдат формулирани въпроси, идеи за дискусии, за експериментирание, за обновяване на образователните стратегии по техника и технологии; актуални за развитието и потребностите на предучилищниците в началото на XXI век в България и Казахстан.

В лекцията на гл.ас. д-р Катя Симеонова, изнесена пред студентите на английски език, се поставиха основни акценти в съвременното интерпретиране на човешкия феномен технология и как това интерпретиране е отразено в учебното съдържание на учебния предмет домашен бит и техника в началния етап на основната образователна степен в българското общообразователно училище.

Като първи опорен акцент се издигна тезата, че функционалното човешко развитие следва онтогенетичното технологично развитие в историята на човешкия социум, който от своя страна функционално интерпретира основните насоки на естественото развитие на природата. Изтъкна се кумулативният ефект, с помощта на който се разкриват връзките и взаимоотношенията между хората не само чрез простото значение на „материалните неща в живота”, а и чрез различията в отношението към тях. Изтъкна се фактът, че светът на материалните артефакти образува в настоящето глобална материална мозайка – една жива и непрекъснато променяща се панорама от хора и предмети в едно значимо и изпълнено със смисъл и много дълбоко взаимодействие между себе си и природната среда. В интерактивния разговор с казахстанските студенти се

достигна до обобщението, че технологичният свят е продукт на мисълта, въображението и стремежите на човека и че притежава собствен уникален алтернативен на материалното развитие и благополучие потенциал – да вдъхновява много хора по света да се съсредоточават върху проблемите на нематериалното, върху духовното развитие и проблемите на човешката психика и човешкия ум. Съвместно с преподавателя студентите дискутираха някои основни въпроси, които са основополагащи в педагогическата и конкретната частнодидактическа технологична подготовка на бъдещите учители по отношение на следните акценти:

- Как възрастните и децата опознават и възприемат материалните предмети в ежедневието; каква е степента на влияние на отношението към материалността у родителите и възрастните, които участват в отглеждането на детето, и как това отношение влияе върху материалното възприемане на образа на света от детето.

- Как начинът, по който материалните притежания се възприемат и разбират, рефлектира върху взаимоотношенията на детето с другите значими хора и предмети в неговия свят.

Студентите изразиха мнение, че именно поради материалността на съвременния свят за много прогресивно мислещи и със загрижено отношение към природата и планетата хора светът като че ли става „все по-празен” и духовно пуст. Те споделиха тревогата си от променящото се в посока материалност и материални ценности собствено общество. От своя страна лекторът сподели с казахстанските студентите резултати от наскоро проведени изследвания върху аспекти на социалния живот на ученици от начална училищна възраст и отношението им към материалността в живота. Коментира се основният извод от изследването, че въпреки засиления интерес към материалните постижения в съвременните общества и в частност в българското общество, изследваната група ученици от начална училищна възраст не проявява подчертан интерес към материалните притежания като значима изява на личността и на нейните постижения.

Друг основен акцент в лекцията бе поставен чрез съпоставяне на основните насоки в природното и технологичното развитие. С конкретни примери от историческото развитие на някои технологични продукти се обобща, че и природата, и технологията, и нейните продукти всъщност следват едни и същи тенденции в развитието си, а именно:

- Вездесъщност
- Разнообразие

- Комплексност
- Социализация.

Тези основни тенденции в технологичното развитие на човечеството лесно могат да бъдат разкрити в учебното съдържание на учебния предмет домашен бит и техника в началния етап на основната образователна степен. Всички изделия, предложени от авторите на учебниците по учебния предмет домашен бит и техника в България, представят човешката технология в светлината на голямото разнообразие, комплексния характер по отношение на външния вид и функционалната употреба, и социализиращата роля както на реално съществуващите предмети в детското обкръжение и онова на възрастните, така и на онези модели и макети, които учениците изработват в урочната технологична дейност в българската класна стая на началното училище.

Като трети опорен елемент в изложението, но не по степен на важност, а като логически изведен от предходните два акцента, беше подробното запознаване на студентите-гости със съвременното състояние на технологичното обучение в началното училище в България и представяне на учебниците на издателство „Бит и техника” с авторски колектив Т. Николова, С. Гърневска, Св. Ананиева, В. Ананиев за втори, трети и четвърти клас на българското начално училище. Казахстанските студенти бяха запознати с основните познавателни ядра в учебното съдържание на учебния предмет домашен бит и техника и тяхното отразяване в обобщените теми за учениците. Те разгледаха с интерес общата структура на учебните теми върху страниците на учебниците, проявиха внимание по отношение на структурите на информационните и технологичните блокове във всяка учебна тема и зададоха въпроси относно разнообразието и комплексността на моделите и макетите за изработване, предложени върху страниците със заготовки. От казахстанските студенти бяха очертани няколко основни проблемни състояния на учебния предмет в тяхната страна, като най-впечатляващ за лектора беше факта, че на учениците в началните класове не се дават готово разработени и завършени заготовки и подробно разработена технологична последователност за учебна трудова дейност. Това се реализира с цел стимулиране на инициативност, настойчивост, постоянство и самостоятелност в овладяването на трудовите ситуации и в развитието на общотрудовите умения на казахстанските ученици от начална училищна възраст.

Срещата-лекция с елементи на дискусия завърши с изработването на символично българско сърце-оригама за спомен от приятните акаде-

мични учебни занятия във Великогърновския университет, посветени на технологичното обучение и образование на подрастващите от 3 до 11 години в България.

ТЕХНОЛОГИЧНОТО ОБУЧЕНИЕ НА ПОДРАСТВАЩИТЕ ОТ
3 ДО 11 Г. В БЪЛГАРИЯ ЗА СТУДЕНТИ-МАГИСТРИ
ОТ КАЗАХСТАНСКИ НАЦИОНАЛЕН ПЕДАГОГИЧЕСКИ
УНИВЕРСИТЕТ – АБАЙ,
ГОСТИ НА ВТУ „СВ. СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЙ”, М. XII, 2010

РАДКА ГАЙДОВА, КАТЯ СИМЕОНОВА

Резюме

Студентите-магистри от КНПУ „Абай”, Казахстан, гости на ВТУ „Св. св. Кирил и Методий” по заявена от тях тема „Прилагане на иновационни технологии в обучението и възпитанието на децата в предучилищна и училищна възраст”, изслушаха широкоспектърна лекция, интерпретираща технологичното обучение на подрастващите от 3 до 11 г. в България.

За предучилищниците по темата на лекцията бяха засегнати въпроси за: влиянието на руската дошколна практика в обучението от 3 до 7 г.; съвременните практики в технологичното обучение и учебните помагала и технически средства-игралки, придаващи актуалност в усвояването на технологиите, както и за приложението им като здравна терапия.

За учениците от начална училищна възраст бе организирана лекция с елементи на дискусия по основните насоки на природно и технологично развитие в съвременното общество и на тази база бяха очертани основните акценти в технологичното обучение в началния етап на основната образователна степен и бяха открити основни потребности във функционалното и социалното развитие на учениците и възможностите за тяхното удовлетворяване чрез технологични дейности.

Ключови думи: техника, технологии, деца, ученици, обучение

TECHNOLOGY EDUCATION OF BULGARIAN CHILDREN BETWEEN
THE AGES OF 3 TO 11, DELIVERED TO MASTER STUDENTS FROM THE
KAZAKH UNIVERSITY OF ABAY,
KAZAKHSTAN IN DECEMBER 2010

RADKA GAYDOVA, KATYA SIMEONOVA

Summary

The article reflects on the delivered joint lecture on technology education of children between the ages of 3 to 11. The topic of the lecture “Innovations in education technologies in children’s upbringing and children’s education in pre-school and primary school settings” was outlined by Kazakh master students at the Kazakhstan’s university of Abay who were on a teaching mobility at Veliko Turnovo university in December 2010.

The lecture with elements of discussion presenting the pre-school age and technology education in that age group treated the Russian pre-school influence between the ages of 3 to 7, the main trends and educational practices in technology education and some pre-school textbooks, other materials and educational toys. Some of their explicit possibilities for therapy were highlighted. The part of the lecture that presented the technology education in the Bulgarian primary school provoked the students in finding main trends in natural and human development and stirred their interest to the school curriculum, age characteristics, needs and possible ways for satisfying those needs by technological activities in Home life and technology primary school lessons in the primary school.

Keywords: technics, technology, children, students, education